

"Svedjefinnar"

Onsdagen den 6 oktober kom Olle Westling och berättade om "Svedjefinnar" på höstens första klubbmöte på Bygården i Överhärde.

Olle hade kommit in på detta med Svedjefinnar och börjat studera dessa, efter att Stockholm hade blivit utsedd till Europas kulturhuvudstad 1998. Olle var nämligen kommunens Områdeschef i Järbo samtidigt som Gunnar Årnström hade samma syssla i Österfärnebo, och dessa kom på att de skulle fixa ett Finnpörte, modell från Skålsjögården i Alfta, att sätta upp på Skansen till detta evenemang. Detta blev gjort, och fick stå kvar på Skansen i tre veckor.

Olle kom att studera dessa Svedjefinnar eller Skogsfinnar som de också kallades och fann en mycket intressant historia. De första kom från Savolax i Finland per båt till Gävle i slutet av 1500-talet. Det enda de hade med sig var en Hacka och Svedjeråg. Med detta travade de på och bosatte sig först i västra Gästrikland, sedan Hälsingland och även Dalarna innan de femtio år senare också började bosätta sig i Värmland.

Att det blev just denna tidpunkt, berodde på att det var oroligt i Finland (som var en del av Sverige vid denna tid), det blev inbördeskrig, så mellan 1580 och 1600-talets mitt flydde mellan 20 – 30.000 personer till Sverige. I Sverige erhöles skattebefrielse i mellan sex och femton år och ett "nedsättningsbrev" med tillstånd att bosätta sig i Sverige dock inte närmare någon bonde, så att denne kunde se röken från svedjebränningen.

Det var en tuff miljö som svedjefinnarna först kom till i Sverige. Hela processen var i stort sett denna, att skog fälldes, sedan skulle träden ligga 1-2 år och torka innan träden kunde brännas och svedjerågen kunde sås i den varma askan. Därefter gav dock denna process 100-faldigt tillbaka, men det var som sagt först andra året, och första året skulle också överlevas.

Varefter den skog som man hade tillgång till minskade, tvingades man att dra sig längre och längre in i landet, och till på köpet blev rätten att jaga begränsad under 1700-talet så de flesta av svedjefinnarna övergick till att arbeta med järnhantering eller vanligt skogsbruk.

Finnpörtet står numera i ett skogsområde mellan slalombacken i Kungsberget och den nya backen som håller på att byggas där. Det går alltså att ses ännu i denna dag.

Text och foto: Caj Abrahamsson

Olle Westling berättade med inlevelse om svedjefinnarna. Bakom en karta av Gävleborg där dessa hade sina bostäder och arbetsutkomst.